

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛА СТРАДА-УКРАЇНА»

Всеукраїнський навчально-методичний семінар

***Стандартні операційні процедури
взаємодії суб'єктів з надання соціальної
допомоги дітям в діяльності
Національної дитячої «гарячої» лінії***

8-9 лютого 2017р..

м. Київ, вулиця Андрія Малишка, 1, готель «Братислава»»

***Проект «Національна дитяча «гаряча лінія» як інструмент захисту прав
дитини» за підтримки Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні***

ПРЕДСТАВНИЦТВО ДИТЯЧОГО ФОНДУ ООН (ЮНІСЕФ) В УКРАЇНІ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛА СТРАДА-УКРАЇНА»

Навчально-методичний тренінг **Запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми**

***Проект «Національна дитяча «гаряча лінія» як
інструмент захисту прав дитини»***

Насильство

- Насильство – це застосування силових методів, або психологічного тиску за допомогою погроз, свідомо спрямованих на слабких або тих, хто не може чинити опір.
- Насильство - це фізична, психологічна, сексуальна або інша дія чи комбінація цих дій однієї особи над іншою, що порушує гарантоване Конституцією України право громадянина на особисту недоторканість
- Насильство - навмисне застосування фізичної сили або влади, здійснене або у вигляді загрози, направлене проти себе, проти іншої особи, групи осіб або спільноти, результатом якого є (або є висока вірогідність цього) тілесні ушкодження, смерть, психологічна травма, відхилення в розвитку або різного роду збиток (ВООЗ).

Застосування сили

Застосування фізичної сили чи інших засобів примусу: загроза, вмовляння чи обіцянка якоїсь вигоди за отримання чогось від більш слабкої чи вразливої особи.

Застосування сили пов'язане з примусом когось робити щось проти її (його) волі.

Влада

- **Соціальна** – тиск з боку однолітків, хуліганів, керівника, тренера, батьків
- **Економічна** – насильник контролює гроші чи доступ до товарів, послуг
- **Політична** – обрані керівники, дискримінаційні закони
- **Фізична** – сила, розмір, застосування зброї, контроль доступу до безпеки
- **Гендерно-зумовлена** – чоловіки займають більш сильну позицію, ніж жінки
- **Вікова** – молода та люди похилого віку мають менше влади

Конвенція Ради Європи про попередження насильства щодо жінок та домашнього насильства та боротьбу із цими явищами

«Домашнє насильство» означає

всі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства,

які відбуваються в лоні сім'ї

чи

в межах місця проживання

або

між колишніми чи теперішніми подружжями або партнерами,

незалежно від того, чи проживає правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні

або

незалежно від того, чи проживав правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні.

Закон України «Про попередження насильства в сім'ї»

Насильство в сім'ї –

будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування

одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї,

якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина

і

наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю.

Закон України «Про попередження насильства в сім'ї»

Економічне насильство –

умисне позбавлення одним членом сім'ї іншого члена сім'ї житла, їжі, одягу та іншого майна чи коштів, на які постраждалий має передбачене законом право, що може призвести до його смерті, викликати порушення фізичного чи психічного здоров'я.

Психологічне насильство –

насильство, пов'язане з дією одного члена сім'ї на психіку іншого члена сім'ї шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно спричиняється емоційна невпевненість, нездатність захистити себе та може завдатися або завдається шкода психічному здоров'ю.

Закон України «Про попередження насильства в сім'ї»

Сексуальне насильство –

протиправне посягання одного члена сім'ї на статеву недоторканість іншого члена сім'ї, а також дії сексуального характеру по відношенню до неповнолітнього члена сім'ї.

Фізичне насильство –

умисне нанесення одним членом сім'ї іншому члену сім'ї побоїв, тілесних ушкоджень, що може призвести або призвело до смерті постраждалого, порушення фізичного чи психічного здоров'я, нанесення шкоди його честі і гідності.

Наказ «Про затвердження Порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або загрози його вчинення»

Жорстоке поводження з дитиною - будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною в сім'ї або поза нею, у тому числі:

- втягнення дитини в заняття проституцією;
- примушування дітей до участі у створенні предметів порнографічного характеру;
- ситуації, за яких дитина стала свідком кримінального правопорушення, внаслідок чого існує загроза її життю або здоров'ю;
- статеві зносини та розпусні дії з дитиною;
- будь-які незаконні угоди щодо дитини.

Відповідальність за вчинення насильства в сім'ї

Вчинення насильства в сім'ї або загроза його вчинення тягне за собою, за відсутності складу правопорушення, тільки здійснення заходів попередження насильства в сім'ї.

У випадках, коли має місце склад правопорушення, одночасно із заходами попередження насильства в сім'ї застосовуються заходи юридичної відповідальності за вчинення насильства в сім'ї*:

- адміністративної,
- цивільно-правової,
- кримінальної.

* *Стаття 15 Закону України «Про попередження насильства в сім'ї»*

Найбільш поширені різновиди психологічного насильства над дітьми:

- приниження, присоромлення дитини, покарання;
- крики, ігнорування, погрози покинути, розлюбити дитину;
- постійне підкреслювання недоліків;
- використання дітей у конфліктах між батьками;
- звинувачення дитини у всіх проблемах;
- недостатнє забезпечення дитини наглядом та опікою;
- недостатнє задоволення потреб дитини в їжі, одязі, освіті, медичній допомозі за умови, що батьки матеріально спроможні зробити це.

Ст. 173-2 Кодексу про адміністративні правопорушення

Вчинення насильства в сім'ї, невиконання захисного припису або непроходження корекційної програми

Вчинення насильства в сім'ї, тобто умисне вчинення будь-яких дій фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування фізичного насильства, що не завдало фізичного болю і не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а так само невиконання захисного припису особою, стосовно якої він винесений, непроходження корекційної програми особою, яка вчинила насильство в сім'ї,

- тягнуть за собою громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин або адміністративний арешт на строк до семи діб.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з порушень, передбачених частиною першою цієї статті,

- тягнуть за собою громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб.

ДІТИ ЯК ГРУПА РИЗИКУ

- Вектори насильства

Робота в групах

1. Причини насильства над дітьми
2. Види та форми насильства.
Ідентифікація
3. Наслідки насильства над дітьми

Проблеми дітей –жертв

- **Травматичні стресові реакції** (безсоння, страх, поганий апетит, хвилювання, нервовий тік , розлад шлунку, поява енурезу/енкопрезу, нічні жахи)
- **Нервово-психічні** (депресія, суїцидальна поведінка, порушення статевої ідентифікації, гіперсексуальність)
- **Психосоматичні хвороби** (хронічні болі внизу живота, дерматити, головні болі та інше)
- **Психологічні порушення** (страх, низька самооцінка, агресія, імпульсивність та порушення поведінки, безнадія, жорстокість, крадіжки, схованки)
- **Туберкульоз, запалення легенів, проблеми органів дихання**

Проблеми дітей –жертв

- Вагітність, аборт
- Ушкодження генітальної/анальної областей, ВІЛ/СНІД, гепатит С, та інші хвороби, що передаються статевим шляхом
- Вживання наркотиків, алкоголю, клею
- Навчання (втрата цікавості до навчання, секцій, гуртків, погана концентрація уваги, погіршення пам'яті, недисциплінованість)
- Підозра та недовіра до дорослих
- Флірт, що провокує секс

Методи ідентифікації дітей – жертв при підозрі насильства

- Проективне малювання «Ріка життя», «Хто мене оточує і де», «Твоя сім'я, де всі зайняті звичайною справою», «Погана людина», «Я боюсь»
- Проективні ігри з ляльками
- Гра на воді, на піску
- Психодрама («Вечір вдома»)
- Написання творів «Я боюсь», «Найгірший день мого життя», «Сон, який мене налякав»
- Метод незакінчених речень
- Гра «День народження», «Кого і що візьму, а кого не візьму на острів»

Зелені кімнати

- Психолог, вчитель або батьки можуть бути присутніми при інтерв'юванні дитини-жертви, дитини-свідка, або дитини-підозрюваного
- Спеціально обладнанні кімнати із венеційським склом. Дитина не бачить, хто сидить по інший бік дзеркала (слідчий, адвокат, вчитель, психолог, прокурор)
- Центр “Ла Страда-Україна” обладнав такі кімнати

Наслідки домашнього насильства для дітей

- Суїцидальні настрої у 6 разів частіші
- 50% схильні до зловживань наркотиками та алкоголем
- Хвороби (переважно неврози, заїкання, енурез, порушення психіки)
- Безхатченки
- Недостатнє піклування
- Відчуженість або ворожість з боку матері

Наслідки насильства в сім'ї для жінки

- 30 % самогубств і 60% убивств жінок пов'язані з насильством у сім'ї
- 35 % жінок, які потрапили в лікарню «швидкої допомоги», перебувають там із причин отримання тілесних ушкоджень, пов'язаних із знущаннями в сім'ї
- 25–40 % жінок, які потерпають від насильства в сім'ї, було побито під час їхньої вагітності

Стереотипи та міфи щодо насильства в сім'ї

Практичні завдання

Етапи роботи з постраждалими від насильства

- Виявлення
- Ідентифікація (опитування та спілкування)
- Оцінка потреб
- Інформування
- Надання послуг. Супровід
- Перенаправлення
- Моніторинг

Державні органи та громадські організації як суб'єкти протидії насильству в сім'ї

Заходи з попередження насильства в сім'ї проводять такі органи та установи:

1. Спеціально уповноважений орган виконавчої влади з питань попередження насильства в сім'ї, яким визначено Міністерство соціальної політики України, а також відповідні управління місцевих державних адміністрацій.
2. Відповідні підрозділи органів внутрішніх справ, до яких належать служба дільничних офіцерів та орган ОВС, повноважний у справах дітей (раніше кримінальна міліція у справах дітей).

Державні органи та громадські організації як суб'єкти протидії насильству в сім'ї

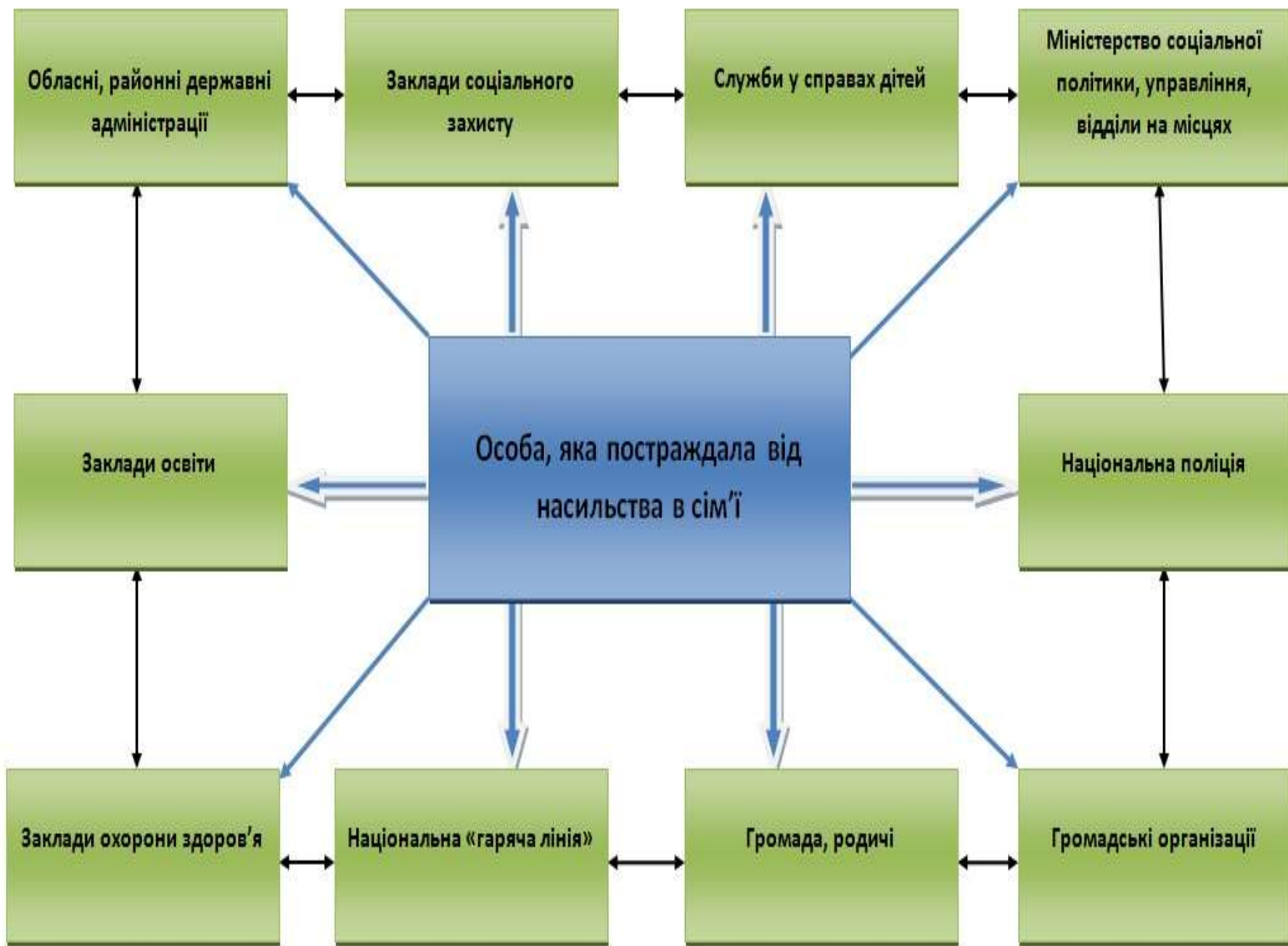
3. Органи опіки і піклування.

4. Спеціалізовані установи для осіб, які вчинили насильство в сім'ї, та жертв такого насильства, до яких належать:

– кризові центри для членів сімей, у яких вчинено насильство в сім'ї або існує реальна загроза його вчинення;

– центри медико-соціальної реабілітації жертв насильства в сім'ї.

А також: служби у справах дітей; центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; органи охорони здоров'я; органи освіти та установи кримінально-виконавчої системи; громадські організації.

Роль педагога в створенні безконфліктного/ мирного середовища в навчальному закладі

Я – миротворець!

-
- **Миротворчість** (англ. «peacekeeping») – сукупність заходів, які вживаються в інтересах збереження і підтримання міжнародного миру та безпеки;
  - -це дипломатична діяльність, спрямована на те, щоб схилити ворогуючі сторони до згоди шляхом переговорів, використовуючи такі мирні засоби
  - **Миробудування** або постконфліктна відбудова миру (англ. «peace building») – дії по визначенню та відновленню допоміжних структур для посилення та підтримки миру з метою запобігання повторення конфлікту. Має виключне значення після завершення конфлікту.

ПОРТРЕТ ПЕДАГОГА-МИРОТВОРЦЯ

РОБОТА В 4 ГРУПАХ

Завдання: Опрацюйте ,будь ласка, що необхідно мати педагогові, щоб втілювати в собі “модель” миротворця

1. Якими володіти якостями
2. Які робити дії
3. Який/які мати життєвий принцип/и
4. Який мати методичний інструментарій

ДАРИ
ДОБРО!

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

Вероніка Андрєєнкова

З УСІХ ПИТАНЬ, ЩО ВАС ЦІКАВЛЯТЬ, ЗВЕРТАЙТЕСЯ:

Україна,

03113, Київ - 113, а/с 26

Тел./факс: +380 44 205 36 95

E-mail: info@la-strada.org.ua.

facebook.com/lastradaukraine

facebook.com/childhotline.ukraine

